

Základní škola a mateřská škola ANGEL v Praze 12,
Angelovova 3183, 14300 Praha 4 – Modřany

Minimální preventivní program školy

školní rok 2015/2016

Směrnice k řešení šikany – příloha MPP

Zpracovala Bc. Martina Brožová, schválila ředitelka školy PeadDr. Iva Cichoňová

Pedagogická rada projednala dne 1.9.2015

Směrnice nabývá platnosti dne 1.9.2015

1. Úvodní ustanovení

Škola má mimořádnou odpovědnost za to, aby předcházela vzniku problému šikany a aby se s ním odpovědně vyrovnávala již při jeho vzniku. Cílem tohoto pokynu je zejména předcházet šikanování a řešit tyto specifické problémy.

2. Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví. Pracovníci školy, kterým jsou známy případy šikanování musí přijmout v tomto ohledu okamžitá opatření k jejímu zamezení. Šikanování nemůže být pracovníky školy v jakékoli formě akceptováno. Škola má odpovědnost za děti a žáky v době vyučování a školních akcí. Z tohoto důvodu musí pedagogičtí a ostatní pracovníci školy šikanování mezi žáky neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

3. Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu s následky především na psychickém zdraví. Jejich znaky je možno rozdělit podle různých hledisek přibližně do

následujících skupin: 8 – verbální přímé a nepřímé, – fyzické přímé a nepřímé, – aktivní a pasivní.

4. Znaky šikanování

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být.: – Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády. – Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními. – O přestávkách vyhledává blízkost učitelů. – Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený. – Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči. – Stává se uzavřeným. – Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje. – Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené. – Zašpiněný nebo poškozený oděv. – Stále postrádá nějaké své věci. – Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy. – Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy. – Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole. – Odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Pracovníci školy věnují zejména pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou ojedinělé! Pedagogičtí pracovníci průběžně upozorňují zejména na to, aby si žáci, všichni pracovníci školy a rodiče všimli těchto **možných příznaků šikanování**: – Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi. – Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod. – Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem. – Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu. – Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem. – Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu). – Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. “Nechte mě!” – Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně. – Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí. – Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze. – Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí. – Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům. 9 – Dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.) – Dítě se vyhýbá docházce do školy. – Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku. Přímé znaky šikanování mohou být.: – Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.

Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo “legrací” zranitelný. – Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávisťným, nebo pohrdavým tónem. – Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil. – Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem; a skutečnost, že se jim podřizuje. – Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich. – Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí. – Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

5. Prevence šikanování

Vedení školy pravidelně zabezpečuje: – Aby se s podstatou, formami a nebezpečnými důsledky šikany jako antisociálního chování jedinců i skupin žáků seznámili všichni žáci, učitelé, vychovatelé, ostatní pracovníci školy a rodičovská veřejnost. – Žáci i pedagogové jsou pravidelně seznamováni s tím, že tyto formy chování nejsou neškodnou legrací a zábavou – Dále jsou seznamováni zejména s negativními důsledky šikany, a to jak pro její oběti, tak pro její pachatele – Za zvlášť nebezpečnou je považována tendence podceňovat počáteční projevy šikanování.

Všichni pedagogičtí pracovníci školy ve výchovně vzdělávacím procesu vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka a rozvíjí zejména: – pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka, – respekt k individualitě každého jedince, – etické jednání (humanita, tolerance), – jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince. Všichni pedagogičtí pracovníci školy pravidelně využívají možností osobní, společenské a morální výchovy v prevenci šikanování a prohlubují si své znalosti a dovednosti v tomto oboru. V rámci účinné prevence šikanování je zaměřena pozornost pracovníků školy zejména tyto úkoly: 10 – Zajistit účast školního metodika prevence a případně i dalších učitelů v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. –

Školní metodik prevence zodpovídá za informovanost všech pedagogických pracovníků školy o dané problematice. Aktivně se podílí na řešení případů šikanování a napomáhá svým kolegům zvládnout základní postup a strategii při řešení konkrétních situací. – Navodit úzkou spolupráci mezi žáky, rodiči, pedagogickými i ostatními pracovníky školy a jasně vymezit možnosti oznamovat i zárodky šikanování (při zachování důvěrnosti takovéhoto sdělení). – Zajistit v souladu aktivní dohled pedagogických pracovníků o přestávkách, před začátkem vyučování, po jeho skončení i během osobního volna, a to hlavně v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet. – Pravidelně seznamovat všechny pracovníky školy se systémem školy pro oznamování a vyšetřování šikanování, vést evidenci všech případů agresivního chování a šikanování mezi spolužáky. – Aktivně zapojit do prevence šikanování i nepedagogické pracovníky. – Zvyšovat informovanost pracovníků školy v této oblasti, doplňovat školní knihovnu o literaturu z oblasti problematiky agresivního chování a šikanování, organizovat semináře s odborníky zabývajícími se danou problematikou, začleňovat témata šikany do dalšího vzdělávání učitelů. – umístit na přístupná místa kontakty a telefonní čísla na instituce, které se problematikou šikanování zabývají (na škole i mimo ni). – Spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a s dalšími odbornými pracovišti poradenských a preventivních služeb v regionu Prahy 12 a Prahy 4, poskytujícími odbornou konzultaci a psychologickou péči, s metodiky preventivních aktivit a s dalšími odborníky v regionu školy.

6. Metody řešení šikanování

Pro vyšetřování šikany je nutné zajistit tuto strategii:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. "školního lynčování" je nutný následující postup: 1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti. 2. Domluva

pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování. 3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi. 4. Pokračující pomoc a podpora oběti. 5. Nahlášení policii. 6. Vlastní vyšetřování.

7. Výchovná opatření

Při vyhodnocení chování agresorů se použijí následující výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele.
- Snížení známky z chování.
- Převedení do jiné třídy.

V mimořádných případech se užití další opatření: – Doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka diagnostickém ústavu. – Podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu. – Vyrozumění policejního orgánu, došlo-li k závažnějšímu případu šikanování.

Oběti šikanování bude nabídnuta možnost psychoterapeutickou péči Pedagogicko psychologické poradny Prahy 12 nebo jiného poradenského pracoviště.

8. Spolupráce školy s rodiči žáků

Při podezření na šikanování žáka je vždy zabezpečována spolupráce vedení školy, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči pedagogičtí pracovníci zajistí taktní přístup, zejména na zachování důvěrnosti informací.

9. Spolupráce školy se specializovanými a ostatními institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení vedení školy spolupracuje s dalšími institucemi a orgány, které se zabývají touto problematikou. Při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu, ředitel školy zajistí oznámení této skutečnosti Policii ČR. Vedení školy zajistí bez zbytečného odkladu oznámení orgánu sociálně právní ochrany skutečnosti, které ohrožují žáka školy, nebo že žák školy spáchal trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky.

10. Závěrečné ustanovení

Tento pokyn nabývá účinnosti dnem 1. září 2015